

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

การฟื้นฟูกิจการ (Reorganization) เกิดจากความต้องการที่จะให้มูลค่าของทรัพย์สินที่มีอยู่เดิมของลูกหนี้เพิ่มมากขึ้นกว่าการให้ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการล้มละลาย หรืออีกความหมายหนึ่งคือ การทำให้กองทรัพย์สินที่มีอยู่เดิมมีมูลค่าสูงสุด (Maximization of asset) เพื่อให้เจ้าหนี้จะได้รับส่วนแบ่งในการชำระหนี้เพิ่มขึ้น ตลอดจนสังคมโดยรวมไม่ได้รับผลกระทบจากการที่กิจการนั้นต้องล้มเลิกไป ทั้งนี้ การฟื้นฟูกิจการจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ และปัจจัยหนึ่งในการสร้างโอกาสให้ลูกหนี้ประสบความสำเร็จในการฟื้นฟูกิจการมากขึ้น คือ การให้ความช่วยเหลือทางการเงินหรือความช่วยเหลืออื่นๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินธุรกิจของลูกหนี้ เพื่อให้ลูกหนี้สามารถดำเนินธุรกิจในช่วงที่มีการพิจารณาคำร้องขอฟื้นฟูกิจการต่อไปได้ รวมทั้งผู้ทำแผนและบุคคลอื่นๆ ที่มีอำนาจในการก่อหนี้เพื่อการดำเนินธุรกิจโดยปกติของลูกหนี้มีอำนาจในการตัดสินใจในเรื่องดังกล่าว ตลอดจนกฎหมายต้องมีบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้ที่ให้ความช่วยเหลือดังกล่าวอย่างชัดเจน

เมื่อครั้งที่ประเทศไทยประกาศใช้พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ขึ้น โดยกำหนดให้มีบทบัญญัติมาตรา 94 (2) ซึ่งบัญญัติว่า เจ้าหนี้ที่ยอมให้ลูกหนี้ก่อนขึ้นโดยรู้อยู่แล้วว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวไม่มีสิทธิยื่นขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย ทำให้ลูกหนี้ที่ประสบปัญหาทางการเงินในระยะแรกไม่สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ เนื่องจากกฎหมายได้ตัดช่องทางที่จะให้บุคคลอื่นเข้ามาช่วยเหลือกิจการของลูกหนี้ และท้ายที่สุดลูกหนี้ดังกล่าวก็ต้องตกเป็นบุคคลล้มละลาย ทั้งๆ ที่หากมีการให้ความช่วยเหลือในกิจการนั้นตั้งแรกแล้ว ลูกหนี้ก็อาจมีโอกาสรื้อสร้างกำไรจากการดำเนินธุรกิจนั้นต่อไปได้ อันจะก่อให้เกิดผลดีต่อสังคมโดยรวมมากกว่าที่จะปล่อยให้ธุรกิจนั้นต้องล่มสลายลง

ผลจากการบัญญัติกฎหมายดังกล่าวเริ่มเห็นเป็นรูปธรรมมากขึ้นในช่วงวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่ผ่านมาอันเนื่องจากการปล่อยให้ค่าเงินบาทลอยตัวในช่วงปี 2540 ทำให้ปัญหาภาระหนี้สินของบริษัทไทยที่กู้ยืมเงินมาจากต่างประเทศล้วนได้รับผลขาดทุนจากการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศทั้งสิ้น อีกทั้งนโยบายอัตราดอกเบี้ยสูงเพื่อพยุงค่าเงินบาทในช่วงที่เกิดวิกฤติล้วนส่งผลให้องค์กรธุรกิจต่างๆ ต้องประสบปัญหา นอกจากนี้ การปิดกิจการของสถาบันการเงิน 56 แห่ง ทำให้มีกลุ่มลูกหนี้เพิ่มขึ้นอีกจำนวนมากจากการชำระบัญชีกิจการสถาบันการเงิน

ซึ่งวิกฤตการณ์ดังกล่าวเริ่มเห็นชัดขึ้นจากจำนวนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non-Performing Loans หรือ NPLs) การขาดความเชื่อมั่นของนักลงทุนและจำนวนเงินทุนที่ไหลออกนอกประเทศ เนื่องจากนโยบายการคงอัตราดอกเบี้ยสูงในช่วงระยะยาว ยิ่งไปกว่านั้นเศรษฐกิจก็เริ่มชะลอตัวลงอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากผู้บริโภคใช้จ่ายเงินน้อยลง เพราะได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจในขณะที่จำนวนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้อีกยังเพิ่มสูงขึ้นก่อนการตรึงค่าเงินบาทในช่วงกลางปี 2542

ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติล้มละลายเป็นการด่วน เนื่องจากโดยเนื้อหาของกฎหมายถูกพิจารณาว่าไม่เหมาะสมที่จะใช้แก้ปัญหาจำนวนหนี้เสียที่เกิดขึ้นได้ เพราะไม่มีระบบการฟื้นฟูกิจการ (Reorganization) และกระบวนการในการชำระบัญชีตามกฎหมายล้มละลายค่อนข้างจะใช้เวลานาน บทบัญญัติหลายมาตราจึงถูกแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นในปี พ.ศ. 2541 และปี พ.ศ. 2542 โดยเพิ่มเติมบทบัญญัติในหมวด 3/1 คือ กระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ โดยเพิ่มเติมมาตรา 90/1 ถึงมาตรา 90/90 และมีการแก้ไขกฎหมายมาตราอื่นๆ อีกหลายมาตรา เช่น มาตราที่ขัดแย้งกับหลักการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ คือ มาตรา 94 (2) โดยบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมเป็น เจ้าหนี้ที่ยอมให้ลูกหนี้ก่อนหนี้ขึ้นโดยรู้อยู่แล้วว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวไม่มีสิทธิขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย แต่ไม่รวมถึงหนี้ที่เจ้าหนี้ยอมให้กระทำขึ้นเพื่อให้กิจการของลูกหนี้ดำเนินต่อไปได้ นอกจากนี้ ศาลชำนาญพิเศษหรือศาลล้มละลายกลางก็ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาคดีล้มละลายและคดีฟื้นฟูกิจการให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ดี ในการบัญญัติกระบวนการฟื้นฟูกิจการ (Reorganization) ไว้ร่วมกับกฎหมายล้มละลายนั้นมิได้หมายความว่า วัตถุประสงค์ของการใช้กระบวนการฟื้นฟูกิจการจะมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับกฎหมายล้มละลาย เพราะกระบวนการฟื้นฟูกิจการมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กิจการที่กำลังประสบปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงิน ซึ่งยังมีศักยภาพที่จะดำเนินกิจการต่อไปให้เกิดผลกำไรมีโอกาสกลับมาดำเนินธุรกิจได้อีกครั้ง ซึ่งต่างจากวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลายที่ไม่ต้องการให้ลูกหนี้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวมีโอกาสก่อนหนี้เพิ่มขึ้น และในขณะเดียวกันก็มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของสังคมไม่ให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้กฎหมายก็ได้เปิดโอกาสให้ลูกหนี้ไปเริ่มต้นชีวิตใหม่ (Get a fresh start) ด้วยเหตุนี้ กิจการที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการส่วนใหญ่ จึงเป็นกิจการที่กำลังประสบปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงินหรือมีหนี้สินล้นพ้นตัวจากการดำเนินธุรกิจนั้น การให้ความช่วยเหลือทางการเงินหรือการให้ความช่วยเหลือในด้านอื่นๆ ที่จำเป็นต่อกิจการของลูกหนี้จึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยพยุงหรือฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ให้สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ ดังนั้น การสร้างหลักเกณฑ์ที่จูงใจหรือการให้หลักประกันทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิที่จะให้แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือเจ้าหนี้ที่

ให้ความช่วยเหลือในการฟื้นฟูกิจการจึงควรมีความชัดเจนและเป็นรูปธรรม แต่หลักดังกล่าว กฎหมายฟื้นฟูกิจการไทยมิได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควร อันจะเห็นได้จากการที่กฎหมายล้มละลาย ไทยเพิ่งเริ่มเปลี่ยนแนวความคิดโดย การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติให้หนี้ที่เจ้าหนี้นยอมให้กระทำขึ้น เพื่อให้กิจการของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ให้มีสิทธิขอรับชำระหนี้

สำหรับกระบวนการฟื้นฟูกิจการของไทย เมื่อมีการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ (Application) การพักบังคับชำระหนี้ (Automatic Stay) ตามมาตรา 90/12 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 จะนำมาใช้บังคับทันทีในระหว่างที่ศาลกำลังพิจารณาว่าจะให้ลูกหนี้ฟื้นฟูกิจการหรือไม่ แต่ปัญหาที่ลูกหนี้กำลังประสบอยู่ก่อนหน้าที่จะมีการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการและยังเป็นปัญหาเรื่อยมา คือ ปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงิน ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ลูกหนี้ต้องเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ และปัญหาดังกล่าวยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นเมื่อลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ เพราะเจ้าหนี้และบุคคลอื่นได้ประเมินแล้วว่ากิจการของลูกหนี้มีความเสี่ยงสูงที่จะทำธุรกรรมด้วยมากกว่ากรณีปกติ จากสาเหตุดังกล่าวทำให้ลูกหนี้ต้องประสบปัญหาในเรื่องของความน่าเชื่อถือ (Credit) ที่จะดำเนินธุรกิจตามปกติต่อไปได้ กฎหมายฟื้นฟูกิจการของไทยได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวจึงกำหนดข้อยกเว้นไว้หลายกรณีเพื่อลดปัญหาหรืออุปสรรคที่จะเกิดขึ้นจากการที่ลูกหนี้ต้องเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ และวิธีการหนึ่งคือการกำหนดข้อยกเว้นไม่ให้นำหลักเกณฑ์เรื่องการพักบังคับชำระหนี้มาใช้ สำหรับกรณีที่ลูกหนี้จำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้ หรือกระทำการใดๆ ที่ก่อให้เกิดภาระในทรัพย์สิน เพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ดังนั้น เมื่อศาลรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการไว้พิจารณา การดำเนินธุรกิจตามปกติของลูกหนี้ยังคงดำเนินต่อไปเสมือนหนึ่งกิจการของลูกหนี้ยังไม่ได้ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ ทั้งนี้ การดำเนินธุรกิจของลูกหนี้ตามบทบัญญัติมาตรา 90/12 (9) กฎหมายอนุญาตให้เฉพาะการดำเนินธุรกิจการค้าตามปกติของลูกหนี้เท่านั้น ลูกหนี้จึงจะมีอำนาจในการทำธุรกรรมดังกล่าวกับเจ้าหนี้หรือบุคคลภายนอกได้

ทั้งนี้ ในระหว่างที่ศาลยังไม่สามารถแต่งตั้งผู้ทำแผนได้ก็จะมี การตั้งผู้บริหารชั่วคราว และถ้ายังตั้งผู้บริหารชั่วคราวไม่ได้ ศาลก็จะให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เข้าไปทำหน้าที่ดูแลกิจการของลูกหนี้ และถ้าในระหว่างนั้นมีการก่อกำหนดขึ้นโดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือผู้ทำแผน และต่อมาลูกหนี้ฟื้นฟูกิจการไม่สำเร็จและเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย กรณีของการขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ที่ให้ความช่วยเหลือแก่กิจการของลูกหนี้จะได้รับบุริมสิทธิหรือไม่ต้องมาพิจารณาตามบทบัญญัติมาตรา 90/77 วรรคสาม

ในการบัญญัติกฎหมายมาตรา 90/77 วรรคสาม ทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ เป็นอย่างมากเพราะกฎหมายมีการตีความออกเป็น 2 ความเห็นว่า ถ้ามีการก่อก่อนที่ก่อนที่จะมีแผน ฟื้นฟูกิจการ หนี้ที่เกิดขึ้นจะไม่ได้รับบุริมสิทธิ ส่วนอีกความเห็นหนึ่งคือแม้กฎหมายจะบัญญัติ คำว่าตามแผนไว้ แต่การก่อก่อนของผู้ทำแผนและเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ไม่สามารถเกิดขึ้นก่อนมี แผนฟื้นฟูกิจการ การที่กฎหมายมีคำว่าตามแผนจึงไม่สามารถนำมาใช้บังคับกับกรณีของผู้ทำแผน และเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ได้ ทำให้ผู้ใช้กฎหมายเกิดความไม่แน่ใจว่าสิทธิของเจ้าหนี้ที่ให้ความ ช่วยเหลือลูกหนี้ในระหว่างฟื้นฟูกิจการจะได้รับความคุ้มครองหรือไม่ อย่างไร ด้วยเหตุนี้ กฎหมาย ควรแก้ไขมาตรานี้ให้มีความชัดเจน คือ ไม่ว่าจะเป็นอย่างนี้ที่ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือผู้ทำแผน หรือผู้บริหารแผนก่อก่อนก็ต้องได้รับบุริมสิทธิ โดยตัดคำว่า “ตามแผน” ทิ้ง จะได้ไม่เกิดปัญหาการ ตีความกฎหมาย เพราะถ้าหนี้ดังกล่าวก่อก่อนเพื่อประโยชน์ในการฟื้นฟูกิจการ ไม่ว่าจะหนี้นั้นจะก่อก่อน ในช่วงเวลาใดก็ต้องได้รับบุริมสิทธิ เพียงแต่หลักเกณฑ์ในการให้บุริมสิทธิของแต่ละประเภทอาจ แตกต่างขึ้นอยู่กับว่าจะกำหนดให้หนี้ที่เกิดขึ้นมีบุริมสิทธิอย่างไร

จากการพิจารณาลักษณะการกำหนดสิทธิในการขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้ทั้งใน ต่างประเทศและหลักกฎหมายล้มละลายระหว่างประเทศพบว่า สิทธิที่จะเป็นแรงจูงใจให้เกิดการ ให้ความช่วยเหลือในการฟื้นฟูกิจการจำเป็นอย่างมากที่จะต้องให้เจ้าหนี้ที่ให้ความช่วยเหลือมีสิทธิ ที่ดีกว่าเจ้าหนี้ไม่มีประกันในมูลหนี้เดิม ซึ่งส่วนใหญ่พบว่าสิทธิของเจ้าหนี้ที่จะจูงใจให้เกิดการให้ ความช่วยเหลือลูกหนี้จะอยู่ในรูปของเจ้าหนี้ที่มีสิทธิเหนือกว่าเจ้าหนี้บุริมสิทธิ (Super-priority creditors) หรือเจ้าหนี้บุริมสิทธิ (Priority creditors) แต่อาจมีบางกรณีที่กฎหมายบางประเทศ บัญญัติให้สิทธิเจ้าหนี้ที่ให้ความช่วยเหลือในการฟื้นฟูกิจการมากกว่าสิทธิของเจ้าหนี้ทั้งสอง ประเภท เช่นกฎหมายฟื้นฟูกิจการของประเทศสหรัฐฯ ที่มีหลักเรื่อง Super-priority

หลักการที่ใช้จะเหมือนกับในกรณีของการสร้างหนี้ไม่มีหลักประกันที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินธุรกิจโดยปกติของลูกหนี้ภายหลังการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการแล้วจะเป็นการใช้ ดุลพินิจของ Trustee อย่างไรก็ตาม ธุรกรรมการขอสินเชื่อนอกจากการดำเนินธุรกิจโดยปกติและ เป็นการสร้างให้หนี้เป็นหนี้มีหลักประกันจะต้องได้รับอำนาจจากศาลภายหลังที่มีการแจ้งเป็น หนังสือไปยังผู้เกี่ยวข้องและมีการพิจารณาคดีของศาล ข้อสันนิษฐานของการสร้างหนี้รายใหม่ของ กองทรัพย์สินนี้จะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมากในสิทธิที่มีอยู่เดิมของเจ้าหนี้ไม่มีประกัน ถ้าใน ท้ายที่สุดแล้วการฟื้นฟูกิจการนั้นล้มเหลว เจ้าหนี้รายใหม่ที่มีหลักประกันหรือมีบุริมสิทธิจะเป็น ผู้ได้รับทรัพย์สินหรือเงินสดซึ่งมีไว้เพื่อชำระหนี้ให้กับสิทธิเรียกร้องที่มีอยู่เดิมก่อนการฟื้นฟูกิจการ แทน การก่อก่อนรายใหม่จึงเป็นการสร้างเงื่อนไขที่มีทางเลือกอยู่ 2 ทาง คือ ถ้าลูกหนี้ได้รับสินเชื่อ

ใหม่จะเป็นการสร้างโอกาสในการฟื้นฟูกิจการให้สำเร็จได้ดีขึ้น และเจ้าหนี้ไม่มีประกันในมูลหนี้เดิมที่มีอยู่ก่อนการฟื้นฟูกิจการก็จะมีโอกาสได้รับชำระหนี้มากขึ้นกว่าการได้รับชำระหนี้จากการชำระบัญชี อย่างไรก็ตาม ถ้าหากลูกหนี้ได้รับสินเชื่อใหม่ แต่ในท้ายที่สุดแล้วลูกหนี้ฟื้นฟูกิจการไม่สำเร็จ กองทรัพย์สินก็ต้องรับภาระในหนี้สินนั้น ทำให้ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริหารเพิ่มขึ้น และแหล่งเงินทุนเดิมที่มีอยู่เพื่อเจ้าหนี้ไม่มีประกันก็จะลดจำนวนลงหรือไม่มีเหลือไว้เพื่อชำระหนี้เลย เพราะเจ้าหนี้เดิมที่มีอยู่ก่อนการฟื้นฟูกิจการจะเป็นผู้แบกรับความเสี่ยงเป็นส่วนใหญ่เมื่อการฟื้นฟูกิจการนั้นล้มเหลว ดังนั้น ศาลจึงต้องระมัดระวังและรอบคอบในการให้ความคุ้มครองในผลประโยชน์ของเจ้าหนี้ดังกล่าวเมื่อมีการร้องขอให้ศาลเห็นชอบในธุรกรรมการขอสินเชื่อภายหลังการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ ในขณะที่เจ้าหนี้มีประกันเดิมจะไม่ค่อยได้รับผลกระทบในสิทธิของตน ดังเช่นเจ้าหนี้ไม่มีประกัน เพราะสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันจะได้รับความคุ้มครองโดยหลักประกันที่เขามีสิทธิยึดหน่วงอยู่ อย่างไรก็ตาม ศาลสามารถอนุญาตให้ Trustee ใช้ทรัพย์สินที่มีภาระติดพันอยู่ก่อนเป็นหลักประกันในการขอสินเชื่อภายหลังที่มีการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการได้ แต่ทั้งนี้ต้องปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผลประโยชน์เดิมที่เจ้าหนี้มีประกันมีสิทธิอยู่จะได้รับความคุ้มครองอย่างเพียงพอแล้ว

แต่ในกรณีที่ศาลยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ มาตรา 90/75 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 บัญญัติว่า ลูกหนี้ยอมหลุดพ้นจากหนี้ทั้งปวงซึ่งอาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการได้ เว้นแต่หนี้ซึ่งเจ้าหนี้ที่อาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการจะได้ขอรับชำระหนี้ไว้แล้ว หนี้ค่าตอบแทนของผู้ทำแผน หนี้ที่ผู้ทำแผนก่อขึ้นเพื่อประโยชน์ในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ยกเว้นหนี้ละเมิด กฎหมายกำหนดให้เป็นหนี้บุริมสิทธิเหนือทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ โดยให้อยู่ในลำดับเดียวกับบุริมสิทธิลำดับที่ 1 ตามมาตรา 253 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

หนี้บุริมสิทธิดังกล่าวถือเป็นบุริมสิทธิสามัญ คือเจ้าหนี้จะมีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้อื่นเหนือทรัพย์สินทุกอย่างโดยรวมของลูกหนี้ แต่ไม่มีสิทธิเหนือกว่าเจ้าหนี้มีประกัน ทั้งนี้ เมื่อศาลมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการไม่มีผลทำให้ลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลายทันทีเพราะจะต้องมีการยื่นคำร้องขอให้ลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลายอีกครั้ง ซึ่งต่างจากกฎหมายฟื้นฟูกิจการของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ไม่ต้องยื่นคำร้องขอให้ลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลายในภายหลังอีกและเมื่อลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลายแล้ว บุริมสิทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในกรณีของหนี้ค่าใช้จ่ายเพื่อประโยชน์ร่วมกันมิได้มีผลบังคับใช้ในการขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลาย เพราะลำดับการขอรับชำระหนี้ตามกฎหมายล้มละลายจะมีบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 130 ซึ่งมาตราดังกล่าวหากพอจะเทียบเคียงได้ว่ากรณีของหนี้ค่าใช้จ่าย

เพื่อประโยชน์ร่วมกันควรจะได้รับชำระหนี้ในลำดับเดียวกับค่าใช้จ่ายของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เพราะหนี้ที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ก่อขึ้นเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ในการบริหารจัดการตาม กระบวนการและกรณีดังกล่าวก็เป็นไปเพื่อประโยชน์ร่วมกันในการขอรับชำระหนี้

6.2 ข้อเสนอแนะ

เมื่อบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการให้บุริมสิทธิแก่เจ้าหนี้ที่ให้ความช่วยเหลือใน ระหว่างฟื้นฟูกิจการยังมีความบกพร่องบางประการที่มีผลกระทบต่อกระบวนการฟื้นฟูกิจการ ผู้เขียนจึงขอเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นดังต่อไปนี้

1. บทบัญญัติมาตรา 90/12 (9) ควรบัญญัติให้สิทธิขอรับชำระหนี้ในการดำเนิน ธุรกิจโดยปกติในกรณีที่ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการล้มละลายให้ได้รับบุริมสิทธิในลำดับเดียวกับ ค่าใช้จ่ายของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามมาตรา 130 (2) ไม่ควรใช้หลักพิจารณาเรื่องบุริมสิทธิ ตามมาตรา 90/77 วรรคสาม

2. บทบัญญัติมาตรา 90/77 วรรคสาม ในเรื่องการขอรับชำระหนี้ในกรณีที่ลูกหนี้ ล้มละลาย ควรตัดคำว่า "ตามแผน" ทิ้ง เพราะทำให้เกิดการตีความกฎหมายออกเป็น 2 ทาง และ ทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติว่าการก่อก่อนที่จะมีแผนฟื้นฟูกิจการจะได้รับบุริมสิทธิหรือไม่ เนื่องจากการก่อก่อนนี้ของผู้ทำแผนหรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ย่อมไม่สามารถเกิดขึ้นก่อนมีแผน ฟื้นฟูกิจการได้ แต่ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการฟื้นฟูกิจการของไทยยังไม่มีกระบวนการกลั่นกรองที่ดี เหมือนกับของประเทศสหรัฐอเมริกา ดังนั้น การก่อก่อนในการดำเนินธุรกิจตามปกติของลูกหนี้ส่วนใหญ่ จึงต้องไปขออนุญาตจากศาลก่อนการก่อก่อน เพื่อขอให้ศาลคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้รายใหม่ ที่ เกิดขึ้นในกรณีที่การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ไม่สำเร็จและลูกหนี้ต้องเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย อย่างไรก็ดี ศาลมักจะลำบากใจที่จะพิจารณาอนุญาตให้ เพราะกฎหมายได้ให้อำนาจลูกหนี้ที่จะ ก่อก่อนตามปกติได้อยู่แล้ว แต่ศาลต้องมาพิจารณาว่าหนี้ที่ก่อก่อนจะได้รับบุริมสิทธิหรือไม่ซึ่งกรณี ดังกล่าวเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาจากหลักเกณฑ์ทางกฎหมาย ดังนั้น กฎหมายจึงควรมีความ ชัดเจนในเรื่องของการให้อำนาจบุคคลที่จะก่อก่อนไม่ว่าในระยะเวลาใดและกำหนดให้หนี้ที่ก่อก่อนเพื่อ ประโยชน์ในการฟื้นฟูกิจการได้รับบุริมสิทธิในการขอรับชำระหนี้ในกรณีที่ลูกหนี้ล้มละลายไม่ใช่ วางหลักเกณฑ์มาจำกัดสิทธิของผู้ให้ความช่วยเหลือลูกหนี้ว่าต้องมีแผนฟื้นฟูกิจการเกิดขึ้นก่อน ซึ่งสร้างความไม่แน่นอนให้เกิดขึ้นกับกระบวนการในกรณีที่บุคคลผู้ก่อก่อนไม่มีอำนาจดำเนินการใน ช่วงเวลาดังกล่าว เช่น เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และผู้ทำแผน

3. บทบัญญัติมาตรา 90/75 ในเรื่องการขอรับชำระหนี้ในกรณีที่มีการยกเลิกการฟ้องพิจารณา พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มิได้กำหนดให้กรณีที่ศาลมีคำสั่งยกเลิกการฟ้องพิจารณาต้องตกเป็นบุคคลล้มละลายทันทีเหมือนกับกรณีของกฎหมายสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้ การที่มาตราดังกล่าวบัญญัติให้หนี้ที่ผู้ทำแผนก่อนขึ้นในระหว่างฟ้องพิจารณาได้รับบุริมสิทธิลำดับที่ 1 ตามมาตรา 253 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือ หนี้ค่าใช้จ่ายเพื่อประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งกรณีที่ลูกหนี้ตกเป็นบุคคลล้มละลายภายหลังที่มีการยกเลิกการฟ้องพิจารณา หนี้ที่เกิดขึ้นในระหว่างการฟ้องพิจารณา ซึ่งกฎหมายบัญญัติให้ได้รับบุริมสิทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้นไม่มีผลบังคับใช้กับกฎหมายล้มละลาย เพราะกฎหมายล้มละลายได้บัญญัติหลักเรื่องบุริมสิทธิไว้เป็นการเฉพาะตามมาตรา 130 ทำให้เกิดปัญหาว่าหนี้ที่เกิดขึ้นจะได้รับชำระหนี้ในฐานะใด ซึ่งผู้เขียนเห็นว่ากรณีนี้ควรจะได้รับบุริมสิทธิในลำดับเดียวกับค่าใช้จ่ายของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามมาตรา 130 (2) เพราะการก่อหนี้ดังกล่าวมีวัตถุประสงค์คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทุกฝ่ายที่อยู่ในกระบวนการตามกฎหมาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย